

Handläggare
Carina Cronwall
Telefon: 0850822310

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2018-04-19

Stockholms stads strategi för romsk inkludering

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stockholms stad är utvecklingskommun för romsk inkludering. Staden åtagit sig att ta fram en strategi för romsk inkludering. Stadsledningskontorets Kansli för mänskliga rättigheter har utarbetat förslaget till strategi tillsammans med romska företrädare, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning samt arbetsmarknads-, kultur-, social- och utbildningsförvaltningen. Strategin lyfter fram utvecklingsområden inom följande områden: rätten till arbete och försörjning, rätten till utbildning, rätten till kultur och rätten till social omsorg och trygghet. Förvaltningen anser att en strategi för romsk inkludering skulle kunna vara ett värdefullt styrdokument i utvecklingsarbetet men ser vissa problem med hur strategin är utformad i förslaget.

Bakgrund

Stockholms stad är utvecklingskommun för romsk inkludering och som utvecklingskommun har staden åtagit sig att ta fram en strategi för romsk inkludering. Stadsledningskontorets Kansli för mänskliga rättigheter har utarbetat förslaget till strategi tillsammans med romska företrädare, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning samt arbetsmarknads-, kultur-, social- och utbildningsförvaltningen.

Stadens arbete med romsk inkludering var framskrivet i budget för verksamhetsår 2017 där kommunstyrelsen gavs i uppdrag att i samråd med romska företrädare och berörda nämnder ta fram en strategi för romsk inkludering.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom avdelningen för social omsorg med stöd av administrativa avdelningen, avdelningen för äldreomsorg, avdelningen för samhällsplanering och avdelningen för förskola.

Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 10 april 2018 och i rådet för funktionshinderfrågor den 12 april 2018.

Ärendet

År 2016 ansökte Stockholms stad hos regeringen om att under två år vara en av fem utvecklingskommuner för romsk inkludering. Satsningen är en del av regeringens 20-åriga strategi för romsk inkludering med målet att den rom som år 2032 fyller 20 år ska ha samma möjligheter i livet som en icke-rom. Regeringens strategi har sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter, med särskild betoning på icke-diskriminering. I ansökan beskriver staden att arbetet som utvecklingskommun ska leda till en stadsövergripande och sammanhållen strategi för romsk inkludering. Ansökan beviljades utifrån bedömningen att Stockholms stad har en utvecklings- och förändringspotential avseende romers tillgång till grundläggande mänskliga rättigheter.

Arbetet med strategin har fokuserat på att identifiera hinder som kan påverka romers tillgång till sina mänskliga rättigheter. Arbetsätt som särskilt gynnar romska kvinnor, barn och unga har identifierats som angelägna utvecklingsområden.

Kommunstyrelsen föreslås ansvara för kommunikation, samordning och uppföljning av strategin. Arbetsmarknads-, kultur-, utbildnings- och socialnämnden samt stadsdelsnämnderna ansvarar för att genomföra strategin. Arbetet ska vara en integrerad del av respektive nämnds verksamhet och därmed rymmas inom given ekonomisk ram. Återrapporteringen görs i stadens styr- och ledningssystem och genom den årsrapport som kommunstyrelsen föreslås ta fram.

Strategin funktion är att tydliggöra stadens arbete inom rättighetsområdena arbete och försörjning, utbildning, kultur samt social omsorg och trygghet.

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning
Avdelningen för social omsorg

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Telefon 0850822310
Växel 08-508 220 00
Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

Strategin ska ses som ett komplement till stadens Riktlinjer för nationella minoriteter och syftar till att lägga fast stadens övergripande inriktning samt arbetsätt och ansvarsfördelning för hur arbetet med romsk inkludering ska bedrivas. Strategin föreslås gälla åren 2018-2022.

Rätten till arbete och försörjning

Strategin refererar till romers situation som att romer i Stockholms stad har en missgynnad ställning på arbetsmarknaden. Många romer uppges möta diskriminering på arbetsmarknaden och att låg utbildningsnivå hos många i gruppen begränsar möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden. Det finns inga säkra uppgifter om sysselsättningsgraden bland romer i Stockholm. Romers förutsättningar på arbetsmarknaden kan också kopplas till den historiska diskrimineringen som skapat en socialt och ekonomiskt utsatt situation.

Under avsnittet ”Rätten till arbete och försörjning” i strategin förtydligas arbetsmarknadsnämnden utvecklingsuppdrag till att gälla

- Arbetsmarknadsnämnden utvecklar insatser för att nå arbetssökande romer med information, vägledning och stöd om arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet. Prioriterade målgrupper är unga romer mellan 16 och 29 år samt romska kvinnor.
- Arbetsmarknadsnämnden utvecklar vuxenutbildningar som kan kombineras med kommunala visstidsanställningar, Stockholmsjobb.
- Arbetsmarknadsnämnden utvecklar ett strategiskt och långsiktigt arbete med brobyggerverksamheten. Det innefattar en strategisk och långsiktig samverkan med andra förvaltningar och Arbetsförmedlingen.
- Arbetsmarknadsnämnden utvecklar rutiner för uppföljning av brobyggerverksamheten med syftet att synliggöra verksamhetens effekter för romers ställning på arbetsmarknaden.

Rätten till utbildning

Strategin slår fast att rapporter om romska elevers villkor inom förskolan och skolan samt dialoger med romer visar att villkoren för många romer inte är tillfredsställande. Romska elevers och föräldrars erfarenheter av diskriminering och utsatthet i skolan samt svårigheterna att skapa goda relationer till lärare och annan skolpersonal påverkar tillgången till förskolan och grundskolan.

Det är förhållandevis få vårdnadshavare med romsk tillhörighet som

söker modersmålsundervisning i romani chib i skolan eller modersmålsstöd i förskolan. Om detta beror på att elevernas eller barnens intresse av att läsa minoritetsspråk är begränsat eller på andra faktorer går inte att med säkerhet uttala sig om. Av flera rapporter (Länsstyrelsen i Stockholms län (2014)

Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt; DO (2010) Romers rättigheter & Skolverket (2013) Delredovisning av regeringsuppdrag inom regeringens strategi för romsk inkludering) framgår det att det stigma som fortfarande är en del av många romers vardag påverkar föräldrarnas benägenhet att hävda den rättigheten för sina barn.

Under avsnittet ”Rätten till utbildning i strategin förtydligas utbildningsnämndens och stadsdelsnämndernas utvecklingsuppdrag till att gälla

- Utbildningsnämnden stärker kunskaper om romers utsatthet och antiziganism som ett led i det generella arbetet mot mobbning, kränkande behandling och trakasserier.
- Utbildningsnämnden arbetar aktivt för att öka antalet modersmåls lärare i romani chib och antalet barn som deltar i modersmålsundervisning.
- Stadsdelsnämnderna ska genom förskolan bidra till att barn som tillhör de nationella minoriteterna får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Rätten till kultur

Strategin tar upp att flera statliga utredningar problematiserar avsaknaden av kulturarvsinstitutioner utifrån ett nationellt perspektiv och konstaterar att konsekvensen blir att minoritetens närvaro inte märks i någon större utsträckning i offentliga rum eller i kulturhistoriska sammanhang.

Under avsnittet ”Rätten till kultur” förtydligas kulturnämndens och stadsdelsnämndernas utvecklingsuppdrag till att gälla

- Stadens kulturliv ska vara en angelägenhet för alla och därigenom spegla och inkludera den romska minoriteten.
- Kulturnämnden prioriterar arbetssätt som bidrar till att stadens kulturscener och museum synliggör den romska minoritetens villkor samt stadens historia ur ett romskt perspektiv.
- Kulturnämnden och stadsdelsnämnderna genomför insatser

för att underlätta för den romska minoriteten att söka kultur och utvecklingsstöd.

- Stockholms stadsbibliotek ska fortsätta bevaka utgivning och kontinuerligt köpa in medier på minoritetsspråket romani chib.

Rätten till social omsorg och trygghet

Strategin står fast att rapporter från Socialstyrelsen med flera visar att många romers misstro är särskilt stor i förhållande till socialtjänsten. Romska kvinnor upplever ett lägre förtroende för olika samhällsfunktioner än den kvinnliga befolkningen i övrigt (Folkhälsomyndigheten 2015). Det finns en oro inom familjer som tillhör den romska minoriteten om att en kontakt med socialtjänsten också ska leda till en utredning om omhändertagande av barn enligt LVU. Denna oro grundar sig till viss del på historiska erfarenheter, men även på nutida erfarenheter av diskriminering.

Under avsnittet ”Rätten till social omsorg och trygghet förtydligas stadens, socialnämndens och stadsdelsnämndernas utvecklingsuppdrag till att gälla

- Socialnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utvecklar ett strategiskt och långsiktigt arbete som ökar den romska minoritetens förtroende för socialtjänsten. Det handlar om att öka brukarmedverkan, delaktighet och dialog. Prioriterade grupper är romska kvinnor samt barn och unga.
- Socialnämnden utvecklar ett strategiskt arbete med romsk brobyggarverksamhet.
- Medarbetare i stadens verksamheter med särskilt ansvar för förebyggande arbete har kunskaper i att se tecken på utsatthet och vågar fråga om det.
- Staden samverkar med idéburen sektor i syfte att nå personer och grupper som inte kommer i kontakt med stadens egna verksamheter.
- Medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är våldsutsatta vuxna har kompetens om våldsutsatthet, särskilda sårbarhetsfaktorer och våldets konsekvenser.
- Stadsdelsnämnderna ser över rutiner och arbetssätt som bidrar till att i större utsträckning involvera romska nätverk

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning
Avdelningen för social omsorg

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Telefon 0850822310
Växel 08-508 220 00
Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

när romska barn är under utredning för att omhändertas enligt LVU.

- Stadsdelsnämnderna och socialnämnden ser över rutiner och arbetssätt som bidrar till att romska barn som placeras enligt SoL eller omhändertas enligt LVU i större utsträckning och när det lämpar sig kan placeras i jour- och familjehem med romsk kulturkompetens.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att en strategi för romsk inkludering skulle kunna vara ett värdefullt styrdokument för stadens utveckling av metoder och arbetssätt för att stärka romsk inkludering. En förutsättning för detta är att strategin innehåller en tydlig och sammanfattande nulägesbeskrivning av romernas situation i Stockholm i dag och att denna beskrivning innefattar de erfarenheter och kunskaper som finns hos professionen inom Stockholms stad på förskolor och skolor, inom arbetsmarknadsverksamheter och inom socialtjänsten.

Förvaltningen ser vissa problem med förslaget till strategi för romsk inkludering. Strategin saknar uppgifter om vilka typer av åtgärder som har visat sig framgångsrika i att främja romsk inkludering och kopplingen mellan den problembild som ges och de åtgärderna som lyfts fram är svag.

Avsnittet som berör omhändertagande av barn bör slå fast utsatta barns lagliga rätt till skydd och stöd av socialtjänsten, som gäller alla barn oavsett om barnet tillhör en minoritetsgrupp eller ej. Denna rätt får aldrig äventyras av hänsyn till kulturella skillnader eller behov.

Bilagor

1. Remissunderlag, Stockholms stads strategi för romsk inkludering
2. Remissunderlag, Strategi för romsk inkludering (SLK:s tjänsteutlåtande)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp (Huvudansvarig)	2018-04-04
Toni Mellblom (Ansvarig)	2018-04-04